

עבודת השמים

בראת "עקב"

לא פרש מהפרי חשוב כפרי ואינו אסור, ואיך השכל יסבל דבר זה דמה נשתנה גוף התולע ברגע זה שפרש, ויחזק הגאון מעל השלחן כפי ריקון ויאמר לנסיך שידק בתוכו וידק, ותכר ומיד אמר לו שיחזיר הרק לתוך פיו וימאן הנסיך ויאמר מאוס זה עלי, ויאמר הגאון כיצד הוא נמאס והלא ברגע זה היה תוך פיו, ומה נשתנה בהיותו בתוך הכף, ויאמר הנסיך יכין שפרש נמאס עלי להחזירו, ויאמר הגאון כן הוא הדבר הזה שדברת עליו שזה התולע בעורו בתוך הפרי כיון שלא פרש אדם בלעו ואינו נמאס בו, אך כיון שפרש אפילו ברגע אחד נמאס, ולכן אסור: למדנו מזה על מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה על תלמיד חכם ששנה ופרש קשה וכו' ורחמנא לצל, יען כי נמאסה אצלו חמדת התורה כמו הרוק שפרש מן הפה, אם כן קשה מאד מאד לחזר ולקנות חמדתה וחשקה בלבו, לזאת אמרה תורה ולא יסורו מלבבך כל ימי חייך השם יתברך יזכנו אמן כן יהיה רצון. (בן איש חי)

"דרכיו ולא־הבה אתו ולעבד את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך" (עקב י"ב) אחר שהוכיח אותם משה על כל החטאים שחטאו, ואמר להם שכל אותם מ' השנים שהיו במדבר, היו מרים עם השי"ת, אמר להם עכשו בגלל האהבה שהשי"ת אוהב אתכם כבר על כל חטאיכם. ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך, כי אם ליראה אותו, שמכאן ואילך יתיראו מפניו וילכו בדרכיו ויאהבו אותו בכל לבבם ובכל נפשם. היינו שיהיה בהם שתי המדות האלו אהבה ויראה. שאם אדם עושה מידא אין עושה מאהבה אלא מידת העניש. כעבד העובד לרבו מתוך יראה. אבל אם עושה מאהבה ומיראה, הרי הוא מקים המצות בשלמות, וכשכא לידי מצוה של קדוש השם, הוא מקימה. ואז מגיע למעלת שמירת המצות.

"מה ה' שאל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך" לא שתתירא מפני העניש שתקבל ממנו אלא שתתירא מפני הנזק שהחטא גורם לנשמתך, שנאמר חטאים תרדף רעה וזה לא משנה אם במזיד או בשוגג, הנשמה מתפחמת מהעברות ומתרחקת מבורא עולם וכל עבודת ה' היא להדבק בקב"ה כמה שנתן שנאמר הדברים בה' אלקיכם חיים כלכם היום. ועתה ישראל מה ה' אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה וכו' (י"ב) וכבר דרשו חז"ל במסכת ברכות (דף ל"ג) הכל בידי שמים חוץ מידת שמים, והבאור בזה שבשעת לידתו של אדם מכריזים עליו מה יהיה, אם עשיר או עני גבור או חלש וכדומה, אבל צדיק ורשע לא מכריזים עליו, לפי שהכל בידי שמים חוץ מידת שמים. שתלוי במעשה בני האדם, כי אחרת אין מקום לשכר ועניש אם כך נגזר עליו משמים. ובזה הסבירו את הפסוק בירמיה אל יתהלל חכם בחכמתו גבור בגבורתו עשיר בעשרו כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי כי

"וזכרת את כל הדרך אשר הליכך השם אלקיך זה ארבעים שנה במדבר" (עקב י"ב) ולמה הולכים ארבעים שנה במדבר היה לו להכניסם לארץ מיד? לכן אמר שעשה זאת למען ענותך לנסותך, שאלו היה מביא אותם לארץ מיד, היו בוטחים בחילם ובכח ידם, לכן הולכים ארבעים שנה במדבר כדי להרגיל אותם באמונה ובטחון בשם יתברך, שיראו שיוכל לערף להם שלחן במדבר, וגם יוכל לתת להם לחם בארץ לא זרוקה, וכדי להרגילם במדת ההסתפקות ולהרחיקם ממותרות, לכן נתן להם לחם בשנה בעני בעשיר, מן לכל אחד עמר לגלגלת, כדי להרגילם בזה שלא יבקשו מותרות כי כן דרכה של תורה, וזה למען ענותך לנסותך, אם לא לא תבעט בתורה ובמצוות, וזהו לדעת את אשר בלבבך התשמר מצותיו אם לא, אם תבחר בחיים כאלה ללכת בדרכי התורה והמצוות, ולחיות חיי הסתפקות ושלא לבקש מותרות ותענוגים (שמן לחמו לקט מאהבת חיים).

"אך בשר בנפשו דמו אל תאכלו... מיד כל חיה אדרשנו" (עקב ט"ה) בשר בנפשו אסור להם אבר מן החי (רש"י) יש להבין, מה שיכות יש בין אסור אבר מן החי ובין הפסוק השני: "ואף את דמכם לנפשותיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו"? ברם, מובא בריקנטי, כי אדם האוכל אבר מן החי, סופו להיות מגלגל בבהמה וחיה רעה. מדה כנגד מדה. וזהו שמרמו הפסוק: "אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו" אל תאכלו אבר מן החי, ואם אכול תאכלו זאת, כי אז "את דמכם לנפשותיכם אדרש מיד כל חיה אדרשנו" שתשרפו בשני חיה רעה בהיותכם מגלגלים בבהמה... (ויכתב משה לקט ממענה של תורה)

מעשה ברבי יהונתן (בעל יערות דבש) זכרוננו לברכה ששאל אותו הנסיך איך אתם יש לכם דינים שאין מתישבים על פי השכל ואין להם טעם, אצלכם תולע שפרש מן הפרי יש לו דין שרץ השרץ על הארץ דחיבים עליו כמה מלקיות, ואם

הפסוק: "ותאמר ציון"

באלה חפצתי נאם ה', זאת אומרת שיהיה פלוני עשיר או גבור או חכם בזה חפצתי שיהיה, ולכן לא יוכל להתהלל בזה, מה שאין כן ביראת שמים, השכל וידוע אותי, בזאת יתהלל המתהלל, על דרך שהסבירו בפסוק בסוף משלי שקר החן והבל היפי אשה יראת ה' היא תתהלל. (וידבר יוסף)

"ארץ אשר ה' אלהיך דרש אתה תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה" (שקב י"ב) ותבת מראשית חסרה א', רמז לישראל שאם יהיו בעיניהם רשים ודלים ויבקשו רחמים מאת הקב"ה יש להם תקנה טובה לאחרית השנה. ועוד שע"ז שחסרה א' נהפכת אותיות התבה ל"מתשרי", רמז שבראשית תשרי נדון העולם, אם יזכו לטובה על מעשיהם הטובים או להפך. ואם לא היה חסר א' אז בכתוב נכון "מראשית" נהפך אותיות ל"א בתשרי שזה ראש השנה שחל בראש חודש ביום של חסד ולא של דין.

"והיה אם שמע תשמעו אל מצותי.. ונתתי מטר ארצכם בעתו ואספת דגנך ותירשך ויצהרדך" (שקב י"א, י"ד) אמרו חז"ל בגמרא (ברכות לה ע"ב) תנו רבנן "ואספת דגנך ותירשך

ו"יצהרדך" (שם, יד) מה תלמוד לומר? לפי שנאמר "לא ימוש ספר התורה הזה מפיד" (יהושע א, ח) יכול דברים בכתב? תלמוד לומר "ואספת דגנך" הנהג בהן מנהג דרך ארץ, דברי רבי ישמעאל (רש"י) שאם תבוא לידי צדק הבריות, סופך להבטל מדברי תורה).

רבי שמעון בן יוחאי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה, וזורע בשעת זריעה, וקוצר בשעת קצירה, ודש בשעת דישה, וזורע בשעת הרוח, תורה מה תהא עליה? אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתו נעשית על ידי אחרים, שנאמר "ועמדו זרים ודעו צאנכם" (ישעיה ס"א, ה), ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום, מלאכתו נעשית על ידי עצמו, שנאמר "ואספת דגנך ותירשך ויצהרדך" ולא עדיף אלא שפלאכת אחרים נעשית על ידו, שנאמר "ועבדת את אויביך" (דברים כ) תבוא כה, מח) אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל, ועלתה בידו, כרבי שמעון בן יוחאי, ולא עלתה בידו, ע"כ.

מגמרא זו אנו רואים את החמרתו הגדולה של רבי שמעון בן יוחאי במצות למד תורה. וכן ידוע אותו מעשה המובא בגמרא (שבת לו ע"ב).

סיפור בהמשכים "שמור וזכור" חלק ב.

מצור: בהלה אחזה את בני הבית. האב צנח על כסאו, ראשו נשטט על חזהו והוא עצם את עיניו. דאגה מלאה את לבם. מי יודע מה ארע לו. אולי התקף לב? הם מהרו להזעיק את הרופא. "אבא! אבא!", קראו הילדים בבהלה, אולם הזעקות לא הועילו. בליל השבת הבאה שוב ארע הדבר. כאלו שלא בשליטתו נחתה פתאום על ליב של שנה עמקה, ולא היה אפשר להעירו. למחרת אמר בסערת-רוח, כי מיד אחרי השבת יצא אל רבו, רבי שמואל-אבא מזכרון, לבקש פתרון לבעיה המזוהה. **המשך:** הוא הצטער מאוד על המקרה שקרה לו, והחליט לנסע שנית אל הצדיק, הפעם לבקש תקון. "כיצד יהודי מסגל לשלח את השבת ולחלל אותה בלי לשים לב?", הוכיחו הצדיק, לאחר שספר לו את מה שראה בנו. והצדיק המשיך: "נאמר בתורה 'זכור' ו'שמור', ושיניהם בדבור אחד נאמרו. כאשר אין מקימים כראוי את השמור, היא האזהרה על שמירת אסורי השבת, נטלת מן האדם הזכות גם ל'זכור' – זכירת השבת על-ידי הקדוש". "ומה אעשה עתה?", קרא ליב, "כיצד אוכל לתקן את המעוות?". "איני רואה עצה אלא שיזדמן לידך נסיון בשמירת השבת ותעמד בו. או-אז תדע כי חטאך כופר", אמר לו הצדיק מזכרון. קבל זאת הטוחן עליו ויצא מעווד לביתו. לא עבר זמן רב וליב נקרא אל הפריץ, בעליה של טחנת הקמח. הפריץ הודיע לו כי החליט להשקיע סכום גדול לשפוע הטחנה ולהכנסת שכלולים רבים בה, את המורה הוא תובע כי היא תעבד שבועה נמים בשבוע. "אני משקיע בה הרבה כסף, ולא מקבל עלי שהיא תעמד משבתת יום שלם בשבוע", הצהיר. פני ליב נפל, אך הוא ענה מיד בהחלטיות כי הדבר אינו בא בחשבון מבחינתו. הטחנה שברשותו לא תעבד בשבת! הפריץ נסה לשכנע אותו, באמרו כי שמע שיהודים קבלו התר לפתח את המפעל בלי לעבד בו. ליב סרב בתוקף גם לכך, ואמר כי איננו מתכוון להקל בקדשת השבת. "אם-כן", אמר הפריץ בזעף, "אני לוקח ממך את הטחנה". כבר למחרת נכנס טוחן חדש במקומו של ליב, ומאותו יום נעשו חיייהם של ליב ובני משפחתו קשים ומרים. הם הגיעו עד פת לחם, ועם זאת שמחו שעמדו בנסיון. בינתיים החלו פוקדות את הטחנה תקלות רבות, ולפריץ נגרמו נזקים גדולים. בחלוף הזמן עלתה בלבו מחשבה שאולי ארעו הדברים בעקבות נשולו של היהודי מפרנסתו. קרא הפריץ ליהודי ובשר לו בגימה סלחנית כי הוא מחזיר לו את משרת הטוחן. כששאל ליב מה יהא על השבת, השיב הפריץ, כי הוא נותן לו יד חפשיית לפעל כהבנתו. ליב ראה ברכה במעשה ידיו. בתוך זמן קצר הצליח ליב את הטחנה ואף להכפיל את הכנסותיה. גם המחלה המסתורית של ליל השבת נעלמה כלעמת שבאה, ומאז היתה שעת הקדוש השעה הקרה והחביבה ביותר במשפחתו. **סוף!**

פירת ההלכות ע"פ ילקוט יוסף כרך ה. "קריאת התורה בראש חודש" (סימן תכג)

ה. גם כשאין לוי בבית הכנסת, אין לשנות מן המנהג הפשוט שבקריאת הספר תורה, שבראש חודש בקריאה השנייה מדלג לפסק ואמרת להם. וכן יעשה הלכה שקורא במקום לוי. וכן עקר להלכה, שהלכה עולה במקום לוי ומברך וקורא. [שו"ת יביע אמר חלק ו' סימן כה אות ד']
ו. אחר קריאת התורה אומרים חצי קדיש, ומנהגינו על פי דעת האר"י ז"ל להחזיר את הספר תורה למקומו מיד אחר הקדיש, ואחר כך אומרים אשרי וברא לציון, ואין אומרים מזמור יענך ה' ביום צרה ומזמור תפלה ללוד, ואומרים "בית יעקב" ושיר של יום, ועומדים להתפלל תפלת מוסף. ויש נוהגים להחזיר את הספר תורה אחר אמירת אשרי יושבי ביתך, [כמו שנתבאר בשלחן ערוך]. [לקוט יוסף שבת כרך ה' עמ' שא]
ז. ראש חודש שבת שחל בימי החל, מוציאין ב' ספרי תורה, וקוראין שלשה עולים בספר תורה הראשון בפרשת ראש חודש. ואין השלישי אומר קדיש. והעולה הרביעי קורא בספר תורה השני, בפרשת הנשיאים, לחובת קריאת היום, והרביעי אומר קדיש. ואם טעה והתחיל הראשון לקרא בספר תורה השני, יסיים קריאתו בענין חנכה, והשלשה שאחריו יקראו בפרשת ראש חודש. ואם לאחר שברך ברפת התורה פתח הספר ומצא של חנכה, ועבר וגלל הספר תורה לקריאת ראש חודש, בדיעבד אינו חוזר לברך שנית, אלא אם כן דבר בדברים שאינם מענין הקריאה. [שבת כרך ה' עמוד ש"ב]

עלון זה לעילוי נשמת!

ברוך עובדיה בן שרה	יגאל יוכפז בן שושנה
שרה בת סלמה	שלום בן משה
אסתר בת חנה	שלום בן אברהם
ציון עובדיה בן רחל	יחזקאל אליהו בן סמרה
נעמי לקס בת אסתר	יעקב לקס בן אסתר
רחל עובדיה בת אסתר	רבקה בת כאונו וחנניה
שלמה בן אליהו ושרה	אברהם דמתי בן אסתר
דוד שורמון בן חוה	יוסף צברי בן אהרון

ת.נ.צ.ב.ה.

עורך ומגיש: שלום ע.

המעוניינים לקבל את העלון למייל בתפוצה שבועית:
יש לשלוח הודעה לאימייל: avodat.aseem@gmail.com
כמו כן ניתן להוריד את העלון באתרי "לדעת" ו"דרש" ועוד..